

Fractie PvdA
Gemeenteraad Oude IJsselstreek

Bezoekadres:
Staringstraat 25, Gendringen
Postbus 42
7080 AA Gendringen
Telefoon: (0315) 292 292
Fax: (0315) 292 293
E-mail: info@oude-ijsselstreek.nl
Internet: www.oude-ijsselstreek.nl

Kenmerk: 1259362

Verzenddatum: 4 september 2025

Onderwerp: Beantwoording raadsvragen – ondermijning en bestuurlijke aanpak

Geachte mevrouw Van Oort, Van Londen en Tempels,

Op 9 augustus jongstleden heeft u aan het college van burgemeester en wethouders raadsvragen gesteld inzake ondermijning en de bestuurlijke aanpak. Middels deze brief voorzien wij u van een reactie.

A. Bestuurlijke prioritering en regie

- Hoe beoordeelt u de situatie rondom ondermijning in onze gemeente, zoals geschetst in het recente rapport?

In het rapport staat dat geografische, economische en sociale factoren in de Achterhoek, en daarmee ook in gemeente Oude IJsselstreek, van invloed zijn op de kwetsbaarheid voor ondermijnende activiteiten. Deze factoren maken onze regio helaas aantrekkelijk voor het uitvoeren van deze activiteiten. Zoals het rapport beschrijft is de afgelopen jaren regionaal hard gewerkt om ondermijning in onze regio tegen te gaan. Er zijn mooie stappen gezet en het vraagt blijvend aandacht. Daarom moet de gemeente alert zijn en meegaan met ontwikkelingen.

- Welke rol neemt u als burgemeester in de regie en uitvoering van de lokale én regionale ondermijningsaanpak?

Vanuit de openbare orde en veiligheid bevoegdheden wordt er opgetreden tegen ondermijnende activiteiten. Per jaar worden er verschillende last onder dwangsommen opgelegd, voornamelijk voor handel in drugs. Ook werden er de afgelopen jaren verschillende panden gesloten, omdat er ondermijnende activiteiten plaatsvonden. Aanvullend daarop is er een lokaal ondermijningsoverleg en worden inwoners en collega's voorgelicht over het herkennen en melden van signalen. Regionaal bespreken we in de driehoek met politie en Openbaar Ministerie hoe we het beste de krachten kunnen bundelen. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan een regionale aanpak op een bepaald thema of een regionale communicatiecampagne.

- Welke concrete doelen heeft u gesteld voor de bestrijding van ondermijning en hoe worden deze geëvalueerd?

In het integraal veiligheidsbeleid 2023-2026 is ondermijning opgenomen als prioriteit. Hier zijn verschillende doelen aangekoppeld:

- Verbeteren van onze informatiepositie.
- Vergroten van de weerbaarheid zowel intern als extern.
- Intensiveren van de integrale aanpak, regionaal en zeker ook lokaal.
- Verstoren en voorkomen van georganiseerde criminaliteit.

Op verzoek van de gemeenteraad wordt jaarlijks een uitvoeringsplan opgesteld dat onder het integrale veiligheidsbeleid valt. Met dit uitvoeringsplan werken we doelgericht en intensief aan het realiseren van de vastgestelde doelen. Ieder jaar evalueren we welke concrete stappen zijn gezet en welke kansen en mogelijkheden we nog kunnen benutten zodat we, stap voor stap, de doelen bereiken. Inzichtelijk maken van de resultaten van het beleid is niet eenvoudig. Uiteraard wordt er gemonitord. Het kenmerk van ondermijning is dat de signalen van ondermijning vaak 'schimmig' zijn en niet (voldoende) worden herkend.

B. Capaciteit en middelen

- Hoeveel fte is in 2024 en 2025 beschikbaar gesteld voor ondermijningsaanpak binnen de OOVorganisatie, toezicht, Bibob, handhaving en juridische ondersteuning?

Het team Handhaving heeft voor ondermijning 830 uur gepland voor onder andere (keten)overleggen, acties, integrale controles en handhaving. Naar verwachting worden niet alle uren ingezet, omdat de volledige formatie op dit moment niet is ingevuld. Doordat op dit moment de procedure loopt om de formatie op sterkte te brengen, verwachten wij dat dit begin volgend jaar opgelost is.

Binnen het team Openbare Orde en Veiligheid is de beschikbare capaciteit niet specifiek gekoppeld aan afzonderlijke thema's. De totale formatie bestaat uit 2 fte, ingevuld door adviseurs openbare orde en veiligheid. Op dit moment wordt onderzocht of binnen de eenheid Concernstaf (extra) capaciteit kan worden vrijgemaakt voor het thema Bibob. Voor dit thema is er daarnaast wekelijks 4 uur ondersteuning vanuit de provincie beschikbaar. De overige (juridische) ondersteuning wordt geleverd vanuit de reguliere organisatie.

- In de Voorjaarsnota 2024 werd €50.000 extra gereserveerd voor externe expertise en werd uitbreiding van personeel aangekondigd. Wat is hiervan terechtgekomen en welke effecten zijn bereikt?

Omdat de aanvraag niet bekend voorkwam, is navraag gedaan bij vraagsteller. Er bleken twee beleidsterreinen door elkaar te zijn gehaald. Deze vraag betreft dan ook geen ondermijningsvraagstuk.

- Waarom ontbreekt in de Voorjaarsnota 2025 structurele borging van deze inzet, terwijl de risico's juist toenemen?

Om een concreet onderbouwde aanvraag voor middelen te kunnen doen, is het van belang eerst inzicht te hebben in de mogelijkheden om de aanbevelingen uit het onderzoek binnen de bestaande formatie op te pakken. Wanneer blijkt dat extra formatie gewenst is, wordt deze aangevraagd. Zoals ook opgenomen in de Voorjaarsnota 2026.

C. Effectiviteit en monitoring

- Hoeveel integrale controles zijn in de afgelopen 2 jaar uitgevoerd op risicolocaties zoals vakantieparken, leegstaand vastgoed en zorginstellingen?

Regelmatig hebben mensen zich ingeschreven op campings. Gezien de complexiteit met betrekking tot illegale bewoning (nauwelijks tot geen alternatieven beschikbaar voor mogelijk kwetsbare inwoners) en de (landelijke) discussie rondom het mogelijk maken van wonen op vakantieparken heeft toezicht en handhaving hierop geen prioriteit.

Wel voeren we jaarlijks verschillende integrale controles uit. Zo heeft er vorig jaar een horecacontrole plaatsgevonden en is dit jaar gecontroleerd op de huisvesting van arbeidsmigranten. Daarnaast werken we samen met Waterschap Rijn en IJssel, Omgevingsdienst Achterhoek en politie aan een jaarlijkse controle gericht op het buitengebied. Ook zijn er losse controles uitgevoerd naar aanleiding van ondermijningssignalen.

Regionaal wordt er op dit moment gewerkt aan een leegstandmonitor. Deze monitor gaat als input dienen voor controles van leegstaand vastgoed.

Voor zorginstellingen geldt dat er bij de aanbesteding gescreend wordt op mogelijke (risico's) op ondermijnende activiteiten. Daarnaast is er in de aanbesteding een keuze gemaakt om met een zeer beperkt aantal zorgaanbieders intensief samen te werken. Hierdoor is er vanuit verschillende functionarissen binnen de gemeente intensief contact, en daardoor toezicht op, de zorgaanbieders. Binnenkort heeft de gemeente de beschikking over een tool om het onderzoek naar ongeoorloofde activiteiten bij zorgaanbieders automatisch te doen. Deze tool zal periodiek ingezet worden om de (gecontracteerde) zorgaanbieders preventief te screenen.

- Worden signalen uit sociale teams, jeugdzorg, politie en toezicht op een structurele manier gedeeld en opgevolgd?

Wekelijks is er een samenwerkingsmiddag met team Openbare Orde en Veiligheid, Handhaving, procesregisseur Zorg en Veiligheid, Wmo-consulent en de politie. In het bijbehorende overleg kunnen ondermijningssignalen gedeeld worden. Wanneer er aanleiding om deze signalen verder op te pakken, worden zij ingebracht in het daarvoor bestemde ondermijningsoverleg.

Voor de ambtelijke organisatie is een intern meldpunt beschikbaar. De praktijk leert dat signalen veelal rechtstreeks aan de verantwoordelijke collega's gemeld worden.

Omdat er regelmatig wisselingen in het personeelsbestand zijn, worden op gezette tijden voorlichtingsbijeenkomsten georganiseerd om (nieuwe) medewerkers bewust te maken van signalen van ondermijnende activiteiten en waar zij deze kunnen melden.

- Zijn er prestatie-indicatoren beschikbaar (bijvoorbeeld meldingen, Bibob-toepassingen, bestuurlijke maatregelen) om de effectiviteit van de aanpak te volgen?

Ja, deze zijn beschikbaar. Zoals eerder aangegeven is het kenmerk van ondermijning dat signalen 'schimmig' zijn en niet (voldoende) worden herkend. Waardoor de effectiviteit van de aanpak soms moeilijk meetbaar is.

- Op welke manier heeft Oude -IJsselstreek beleidsmatig geïnvesteerd in het verbeteren van signalen van ondermijning

Het beleidsveld is steeds in beweging. Dit betekent dat we werken aan het actualiseren van thema's en ook nieuwe thema's toevoegen. Zo is er sinds dit jaar een nieuw regionaal beleid op mensenhandel. Daarnaast is dit jaar opnieuw de uitvoeringsnota drugsbeleid geactualiseerd en vastgesteld. Deze voldoet nu weer aan de huidige wet- en regelgeving. Ook wordt op korte termijn het geactualiseerde Bibob-beleid verwacht.

Intern is er een meldpunt voor ondermijnende signalen waar collega's zorgen kunnen delen. Ook nemen handhavers deel aan regionaal georganiseerde trainingen om zo ondermijningssignalen goed te kunnen herkennen.

C. Samenwerking grens en regio

- Hoe wordt samengewerkt met Duitse autoriteiten bij grensoverschrijdende misdaad (drugs, vuurwerk, arbeidsmigratie, contant geldstromen)?

De samenwerking met de Duitse autoriteiten bij grensoverschrijdende misdaad loopt via de politie als partij met opsporingsbevoegdheden.

- Hoe functioneert de samenwerking met andere Achterhoek-gemeenten binnen het regionale ondermijningsnetwerk?

Buiten het gestelde dat de Oude IJsselstreek actief blijft deelnemen aan de Achterhoekse aanpak tegen ondermijning, inclusief cofinanciering van de regionale projectleider

Zoals het rapport beschrijft is er de afgelopen jaren hard gewerkt aan een regionale samenwerking omtrent het optreden tegen ondermijnende activiteiten. Hiervoor is ook structureel een regionale projectleider aangesteld. Binnen deze regionale aanpak worden verschillende projecten en pilots uitgevoerd. Oude IJsselstreek is hier onderdeel van en levert op verschillende vlakken input.

Daarnaast is Oude IJsselstreek actief deelnemer van het regionale overleg over ondermijning. Tijdens dit overleg worden trends, ontwikkelingen en best practices gedeeld.

E. Preventie en jongeren

- Hoeveel risicojongeren zijn er in onze gemeente (volgens Zicht op Ondermijning), en wat is uw inzet om deze doelgroep te bereiken en beschermen?

Risicojongeren vallen primair onder het beleidsterrein zorg en veiligheid en heeft minder directe raakvlakken met ondermijning. In de praktijk zien we dat er risicojongeren zijn. Het is goed om deze cijfers opnieuw te actualiseren. Op dit moment wordt op er een veiligheidsmonitor uitgevoerd. Daarvan verwachten wij op termijn actuelere cijfers die kunnen vragen om een aanvullende aanpak.

- En wat is hierin de samenwerking met bijvoorbeeld het Veiligheidshuis NOG (Kamer Achterhoek), indien van toepassing ?

Wanneer jongeren in de Veiligheidskamer (VHK) worden besproken, sluit waar nodig een jeugd- en gezinsmedewerker of de procesregisseur Zorg en Veiligheid (Z&V) aan. Bij aanmeldingen door derden vindt altijd triage en afstemming plaats tussen beide procesregisseurs. Per casus wordt maatwerk toegepast en bepaald wie het best kan aansluiten; doorgaans is dit de procesregisseur Z&V.

F. Bestuurlijke integriteit en weerbaarheid

- Hoe wordt voorkomen dat vergunningverlening, vastgoedtransacties of zorgaanbestedingen worden misbruikt voor criminele doeleinden?

De Wet Bibob is een belangrijk bestuurlijk en preventief instrument in de bredere aanpak van ondermijning. De gemeente past de Wet Bibob in beginsel toe volgens de Beleidsregel Wet Bibob. Zoals aangegeven wordt de beleidsregel binnenkort geactualiseerd en hierbij worden keuzes gemaakt hoe de gemeente de capaciteit inzet om Bibob (preventief) toe te passen.

Voor zorginstellingen geldt dat er bij de aanbesteding gescreend wordt op mogelijke (risico's) op ondermijnende activiteiten. Bij signalen over zorgaanbieders uit de bovengenoemde tool kan er een tweede tool ingezet worden die geautomatiseerd een Bibob (light) toets doet.

- Zijn er signalen geweest van beïnvloeding of integriteitsinbreuken in de afgelopen jaren? Zo ja, hoe is hierop gehandeld?

Op het gebied van ondermijning zijn de afgelopen jaren binnen de gemeentelijke organisatie geen signalen bekend van beïnvloeding of integriteitsinbreuken.

- Is er voldoende bewustzijn bij ambtenaren en bestuurders over ondermijning? Worden trainingen of risicoanalyses uitgevoerd?

Zoals eerder aangegeven, worden er vanwege de regelmatige wisselingen in het personeelsbestand op gezette tijden voorlichtingsbijeenkomsten georganiseerd. Tijdens deze bijeenkomsten worden (nieuwe) medewerkers bewust gemaakt van signalen van ondermijnende activiteiten en van de mogelijkheden om deze te melden. Ook wordt het management frequent bijgepraat op ondermijning.

Daarnaast is er intern een meldpunt voor ondermijningssignalen waar collega's hun zorgen kunnen delen. Ook, zoals eerder benoemd, nemen handhavers deel aan regionaal georganiseerde trainingen, zodat zij ondermijningssignalen tijdig en adequaat kunnen herkennen.

G. Continuïteit en toekomstbestendigheid

- Hoe wordt geborgd dat de inzet op ondermijning na 2025 niet wegvalt, bijvoorbeeld bij toekomstige bezuinigingsrondes?

De regionale projectleider ondermijning is structureel aangesteld en wordt volgend jaar geëvalueerd. Daarnaast wordt volgend jaar het Integraal Veiligheidsbeleid opnieuw vastgesteld. Waarbij de gemeenteraad prioriteiten kan aangeven en het budgetrecht heeft.

- Bent u bereid de raad vanaf 2025 jaarlijks of halfjaarlijks te informeren over de voortgang van de ondermijningsaanpak?

Het is gebruikelijk om de gemeenteraad jaarlijks te informeren over de voortgang van het integraal veiligheidsbeleid waarin ondermijning een prioriteit is. De afgelopen jaren is dit niet jaarlijks gebeurd. We zijn voornemens om hier scherper op te zijn. Indien de raad vaker geïnformeerd wil worden, vernemen wij dat graag.

-Hoe gaat de gemeente Oude IJsselstreek investeren en aantrekkelijk beleid formuleren om handhavers en BOA's aan te trekken en vooral te behouden.

De gemeente heeft op dit moment drie handhavers. De komende periode komen hier twee handhavers bij. In de praktijk zien we dat het zijn van handhaver een opstap vormt richting de politie. Dit is een trend die ook landelijk gesignaleerd wordt.

-Op welke manier heeft Oude IJsselstreek beleidsmatig geïnvesteerd in het verbeteren van signalen van ondermijning.

Zie beantwoording van deze vraag onder C.

-Tot slot, hoe kloppen de bestuurders van de Achterhoek continue op de deur van Den Haag om aandacht te vragen voor structureel geld in plaats van incidenteel voor ondermijning.

Ondermijning heeft de aandacht en bestuurders bespreken dit onderwerp regelmatig in regionaal verband. Het tegengaan van ondermijning vraagt niet alleen om structurele financiële middelen, maar ook om alertheid en bekendheid met signalen. Bestuurders blijven hier actief aandacht voor vragen. Zoals eerder aangegeven, is het inzichtelijk maken van de resultaten van het beleid complex. Uiteraard monitoren wij de ontwikkelingen. Een belangrijk kenmerk van ondermijning is dat signalen vaak 'schimmig' zijn en niet (voldoende) worden herkend.

Hopende u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,

A.J.A. Putker
locosecretaris

L.J. Werger
burgemeester